

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціальної педагогіки
та психології
О.В. Пономаренко
« 30 » 08 2021



**МЕТОДИКА ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З
КОМБІНОВАНИМИ ПОРУШЕННЯМИ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

підготовки бакалаврів
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 016 «Спеціальна освіта»
спеціалізації 016.01 – Логопедія
освітньо-професійна програма – Логопедія

Укладачі: Базима Н.В., к.пед.н., доцент кафедри логопедії та логопсихології,
Шведун Т.А., викладач кафедри соціальної педагогіки та спеціальної освіти

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціальної педагогіки
та спеціальної освіти

Протокол № 1 від «27» 08 2021 р.
Завідувач кафедри соціальної педагогіки та
спеціальної освіти



Н.В. Заверико

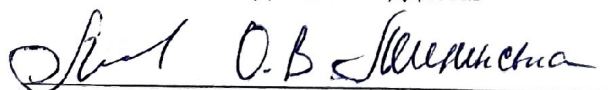
Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології

Протокол № 1 від «30» 08 2021 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціальної педагогіки та
психології



І.В. Козич

Погоджено
з навчально-методичним відділом


(підпис) (ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка»	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін Цикл професійної підготовки освітньо-професійної програми	
Спеціальність 016 – «Спеціальна освіта»	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Спеціалізація 016.01 – Логопедія		8 -й	
Освітньо-професійна програма Логопедія		Змістових модулів – 4	Лекції
	20 год.		.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 21	Лабораторні	
		20 год.	
		Самостійна робота	
		50 год.	
		Вид підсумкового семестрового контролю:	
		екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Методика логопедичної роботи з дітьми з комбінованими порушеннями» є формування у студентів формувати у студентів теоретико-методологічні знання про загальний недорозвиток (ЗНМ, алалії, афазії), системні порушення мовлення, причини, що їх викликають, шляхи їх подолання та попередження; практичні навички роботи з дітьми на основі засвоєних прийомів виявлення, корекції, а також профілактики порушень лексико-граматичної сторони мовлення та зв'язного мовлення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика логопедичної роботи з дітьми з комбінованими порушеннями» є:

- дати уявлення про системні порушення мовлення, мовні порушення, ЗНМ, тяжкі порушення мовлення етіологію, класифікацією;
- навчити лінгвістичному підходу до вивчення системних порушень мови;
- ознайомити студентів із онтогенезом формування лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;
- навчити закономірностями порушень лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;
- навчити використанню діагностичних методик для визначення рівня сформованості експресивного та імпресивного мовлення;

- забезпечити формування навичок цілеспрямованого добору та використання методик та технологій корекції й розвитку мовленнєвої діяльності при різних труднощів лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення;
- ознайомити з формами організації логопедичної допомоги при роботі зі ЗНМ;
- обґрунтування застосування комплексного підходу в роботі з дітьми з порушеннями лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення, реалізовувати мультисциплінарний підхід до супроводу дітей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Результати навчання:</p> <p>РН 4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного, зокрема мовленнєвого розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.</p> <p>РН 6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.</p> <p>РН 11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби реабілітації та корекційно-розвивального навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p>	<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекційні методи (лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, тощо); - діалогічні методи (інтерактивні заняття, навчальні дискусії, інтелектуальні розминки, «мозковий штурм», заняття з елементами тренінгу та ін.); - проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, обговорення); - дослідницькі методи (проведення досліджень теоретичного та емпіричного характеру); <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування; - усні та письмові опитування; - аналіз наукової літератури; - перевірка добору діагностичного матеріалу та додаткових ігор за методиками корекції; - роботи в групах, ділові ігри.
<p>Компетентності:</p> <p>СК-4. Здатність планувати та організувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з порушеннями мовленнєвого розвитку, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.</p> <p>СК-20. Здатність доцільно добирати та застосовувати логопедичні технології для корекції мовленнєвого розвитку осіб з різними нозологіями з урахуванням</p>	

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика курсу «Методика логопедичної роботи з дітьми з комбінованими порушеннями» пов'язана з курсами «Технології спеціальної освіти», «Неврологічні основи логопедії», «Спеціальна педагогіка», «Спеціальна психологія», «Діагностика мовленнєвих порушень з логопропедевтикою», «Логоритміка з методикою».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Поняття про загальний недорозвиток мовлення

Поняття про системний недорозвиток мовлення. Визначення загального недорозвитку мовлення, відмежування його від інших форм мовленнєвої патології. Етіологія ЗНМ. Сенсорна та моторна алалії. Онтогенез формування лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення. Взаємозв'язок мови, мовлення та когнітивних операцій. Три рівні загального недорозвитку мовлення. Характеристика ЗНМ I рівня; Характеристика ЗНМ II рівня; Характеристика ЗНМ III рівня. Характеристика ЗНМ IV рівня. Диференційні ознаки рівнів ЗНМ.

Змістовий модуль 2. Діагностика мовлення дітей із ЗНМ. Корекція ЗНМ.

Організація та етапи діагностичного обстеження дітей із ЗНМ. Збір анамнестичних даних. Спостереження за дітьми із ЗНМ у процесі ігрової та навчальної діяльності. Обстеження немовленнєвої сфери дітей із ЗНМ. Обстеження мовлення дітей із ЗНМ. Зміст та методики обстеження лексичної сторони мовлення дітей. Зміст та методики обстеження граматичної сторони мовлення дітей. Обстеження зв'язного мовлення дітей із ЗНМ. Обстеження фонологічної сторони мовлення дітей із ЗНМ. Діагностичні критерії для визначення рівня ЗНМ. Формулювання висновку логопедичного обстеження. Комплектування груп для дітей з ЗНМ. Особливості організації корекційно-виховної роботи в групах для дітей з ЗНМ. Програма корекційного навчання з розвитку мовлення дітей із ЗНМ. Особливості логопедичної роботи при ЗНМ I, II та III рівня. Корекція лексичної сторони мовлення. Корекція граматичної сторони мовлення. Розвиток зв'язного мовлення. Підготовка дітей із ЗНМ до школи (попередження труднощів в оволодінні письмом та читанням, пропедевтика шкільної неуспішності з предметів мовного циклу). Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗНМ шкільного віку.

Змістовий модуль 3. Поняття про афазії у дітей та дорослих.

Причини виникнення афазії у людей. Характеристика локальних уражень різних відділів кори головного мозку. Клінічна симптоматика яка проявляється при ураженнях різних відділів мозку. Характеристика особливостей недорозвитку процесів і функцій пізнавальної і емоційно-вольової форми у хворих з еферентною- моторною, динамічною, аферентною моторною, акустико мнестичною, акустико-гностичною, агностичною і семантичною формам афазії. Зовнішні симптоми, що характеризують визначене у хворих порушення психічної сфери. Характеристика особливостей усного мовлення, письма, читання, поняття числа, лічби, обчислювальних операцій у хворих з еферентною- моторною, динамічною, аферентною моторною, акустико мнестичною, акустико-гностичною, агностичною і семантичною формам афазії.

Типи труднощів при виконанні завдань, що вказують на визначене порушення. Прийоми і методи діагностики порушень психічної сфери у хворих з афазією. Критерії оцінки особливостей виконання ними завдань. Прийоми і методи діагностики порушень усного, писемного мовлення, поняття числа, рахунку, обчислювальних операцій у хворих з афазією. Критерії оцінки особливостей виконання ними завдань.

Змістовий модуль 4. Методи і прийоми логопедичної роботи при афазії.

Характеристика прийомів і методів корекції порушень кінетичного праксису у хворих з еферентною афазією. Формування складової структури слів, зв'язного висловлювання, відновлення граматичного оформлення зв'язного висловлювання. Корекція логічного мислення шляхом використання різних методів розв'язування арифметичних задач, аналізу змісту текстів. Характеристика прийомів і методів корекції порушень симультанного синтезу. Специфіка роботи над розвитком просторового праксису, поняттям числа, узагальнюючим значенням слів. Особливості корекції порушень граматичного боку мовлення при семантичній афазії, формування розуміння складних мовленнєвих конструкцій. Характеристика особливостей корекції розуміння мовлення у хворих з акустико-гностичною афазією: способи зняття логореї, прийоми і методи формування уваги у хворих до звучного мовлення, специфіка роботи по відновленню розуміння значення слів, смислу фраз і текстів. Особливості роботи по відновленню письма і читання. Характеристика особливостей корекції розуміння мовлення у хворих з акустико-мнестичною афазією: специфіка роботи по відновленню розуміння значення слів, смислу фраз і текстів. Особливості корекції у них слухомовленнєвої пам'яті. Особливості корекції зорово-предметної, зорово-просторової пам'яті. Відновлення зорово-мовленнєвої пам'яті, відновлення механізму пригадування слів і образів. Особливості подолання порушень наочно-образного мислення.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Лабораторні		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	8	4		4		7		4	6	10
2	15	12	6		6		3		6	14	20
3	15	8	4		4		7		6	4	10
4	15	12	6		6		3		6	14	20
Усього за змістові модулі	60	40	20		20		20		22	38	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30				40
Загалом					90					100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1. Поняття про загальний недорозвиток мовлення	4	
2	Тема 2. Діагностика мовлення дітей із ЗНМ. Корекція ЗНМ.	6	
3	Тема 3. Поняття про афазії у дітей та дорослих.	4	
4	Тема 4. Методи і прийоми логопедичної роботи при афазії.	6	
Разом		20	

6. Теми практичних лабораторних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	Тема 1. Поняття про загальний недорозвиток мовлення	4	
2	Тема 2. Діагностика мовлення дітей із ЗНМ. Корекція ЗНМ.	6	
3	Тема 3. Поняття про афазії у дітей та дорослих.	4	
4	Тема 4. Методи і прийоми логопедичної роботи при афазії.	6	
Разом		20	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 2 виступи на 2 лабораторних заняттях).	Питання для підготовки: Поняття про системний недорозвиток мовлення. Визначення загального недорозвитку мовлення, відмежування його від інших форм мовленнєвої патології. Сенсорна та моторна алалії Етіологія ЗНМ. Онтогенез формування лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення. Взаємозв'язок мови, мовлення та когнітивних операцій. Три рівні загального недорозвитку мовлення. Характеристика ЗНМ I рівня; Характеристика ЗНМ II рівня; Характеристика ЗНМ III рівня. Характеристика ЗНМ IV рівня. Диференційні ознаки рівнів ЗНМ.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Самостійне виконання - 1 Повнота відповіді – 1	2*2=4
	Практичне завдання – аналіз статті.	Вимоги до виконання та оформлення: Усна відповідь щодо критичного аналізу статті (Соботович Є. Психолінгвістична періодизація мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. <i>Теорія і практика сучасної логопедії</i> : Збірник наукових праць: Вип. 1. Київ: Актуальна освіта, 2004. С. 7-35.) та розміщення аналізу на сторінці курсу Moodle. Схема аналізу наведена.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: 1. Змістовність – 2 б. 2. Правильність – 1 б. 3. Самостійність – 1 б.	4
	Практичне завдання – порівняльна таблиця.	Скласти таблицю «Порівняння ЗМР та ЗНМ» та розмістити на сторінці курсу Moodle.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: 1. Змістовність – 2 б. 2. Правильність – 1 б.	2

Усього за ЗМ 1 контр. заходів	4			10
2	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 3 виступи на 3 лабораторних заняттях).	<p>Питання для підготовки: Організація та етапи діагностичного обстеження дітей із ЗНМ. Збір анамнестичних даних. Спостереження за дітьми із ЗНМ у процесі ігрової та навчальної діяльності. Діагностичні критерії для визначення рівня ЗНМ. Формулювання висновку логопедичного обстеження. Комплектування груп для дітей з ЗНМ. Особливості організації корекційно-виховної роботи в групах для дітей з ЗНМ. Програма корекційного навчання з розвитку мовлення дітей із ЗНМ. Особливості логопедичної роботи при ЗНМ I, II та III рівня. Підготовка дітей із ЗНМ до школи (попередження труднощів в оволодінні письмом та читанням, пропедевтика шкільної неуспішності з предметів мовного циклу). Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗНМ шкільного віку.</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Самостійне виконання - 1 Повнота відповіді –1</p>	2*3=6
	Практичне завдання: підготувати та продемонструвати 1 пробу на обстеження мовлення дітей із ЗНМ та 2 дидактичні гри для розвитку порушеної сторін мовлення.	<p>Вимоги до виконання та оформлення: Підготувати та продемонструвати 1 пробу на обстеження мовлення дітей із ЗНМ та 2 дидактичні гри для розвитку порушеної сторони мовлення. Демонстрація відбувається під час лабораторного заняття, файли з іграми прикріплюються на сторінку курсу Moodle. Діагностичні напрямки: Обстеження немовленневої сфери дітей із ЗНМ. Обстеження мовлення дітей із ЗНМ. Зміст та методики обстеження лексичної сторони мовлення дітей. Зміст та методики обстеження граматичної сторони мовлення дітей. Обстеження зв'язного мовлення дітей із ЗНМ. Обстеження фонологічної сторони мовлення дітей із ЗНМ. Корекція лексичної</p>	<p>Максимальна кількість балів - 4, які нараховуються за виконання таких частин роботи: 1. Вміння аргументувати добір матеріалу – 1 б. 2. Креативність – 1 б. 3. Демонстрація – 2 б.</p>	4*3=12

		сторони мовлення. Корекція граматичної сторони мовлення. Розвиток зв'язного мовлення.		
	Практичне завдання: таблиця «Рівні ЗНМ».	Складання таблиці «Рівні ЗНМ». Компоненти таблиці: Рівень характеристика мовлення. Файл з таблицею прикріплюється на сторінку курсу Moodle.	Максимальна кількість балів - 2, які нараховуються за виконання таких частин роботи: 1. Повнота – 1 б. 2. Лаконічність – 1 б.	2
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	7			20
3	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 2 виступи на 2 лабораторних заняттях).	Питання для підготовки: Причини виникнення афазії у людей. Характеристика локальних уражень різних відділів кори головного мозку. Клінічна симптоматика яка проявляється при ураженнях різних відділів мозку. Характеристика особливостей недорозвитку процесів і функцій пізнавальної і емоційно-вольової форми у хворих з еферентною-моторною, динамічною, аферентною моторною, акустико мнестичною, акустико-гностичною, агностичною і семантичною формах афазії. Зовнішні симптоми, що характеризують визначене у хворих порушення психічної сфери. Характеристика особливостей усного мовлення, письма, читання, поняття числа, лічби, обчислювальних операцій у хворих з еферентною-моторною, динамічною, аферентною моторною, акустико мнестичною, акустико-гностичною, агностичною і семантичною формах афазії.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Повнота відповіді –2 Самостійність відповіді –1	3*2=6
	Практичне завдання: таблиця «Діагностичні ознаки афазії».	Складання та захист таблиці «Діагностичні ознаки афазії». Компоненти таблиці: Вид афазії, локалізація (малюнок-схема). Типи труднощів при виконанні	Максимальна кількість балів - 3, які нараховуються за	4

		<p>завдань, що вказують на визначене порушення.</p> <p>Прийоми і методи діагностики порушень психічної сфери у хворих з афазією. Критерії оцінки особливостей виконання ними завдань.</p> <p>Прийоми і методи діагностики порушень усного, писемного мовлення, поняття числа, рахунку, обчислювальних операцій у хворих з афазією.</p> <p>Критерії оцінки особливостей виконання ними завдань.</p> <p>Файл з таблицею прикріплюється на сторінку курсу Moodle.</p>	<p>виконання таких частин роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повнота відповіді – 1 б. 2. Самостійність – 1 б. 3. Захист – 2 б. 	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	3			10
4	Теоретичне завдання – підготувати доповіді та виступити за темами (можливі 3 виступи на 3 лабораторних заняттях).	<p>Питання для підготовки:</p> <p>Характеристика прийомів і методів корекції порушень кінетичного праксису у хворих з еферентною афазією. Характеристика прийомів і методів корекції порушень симультанного синтезу. Особливості корекції порушень граматичного боку мовлення при семантичній афазії, формування розуміння складних мовленнєвих конструкцій. Особливості роботи по відновленню письма і читання.</p> <p>Характеристика особливостей корекції розуміння мовлення у хворих з акустико-мнестичною афазією: специфіка роботи по відновленню розуміння значення слів, смислу фраз і текстів.</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями:</p> <p>Повнота відповіді – 2</p> <p>Самостійність відповіді – 1</p>	3*2=6
	Практичне завдання: демонстрація методів корекційної роботи при афазії (3 завдання).	<p>Підбір та демонстрація дидактичного матеріалу 3-х ігор (за трьома напрямками на вибір) для корекції мовлення при афазії за напрямками:</p> <p>Характеристика особливостей корекції розуміння мовлення у хворих з акустико-гностичною афазією: способи зняття логореї, прийоми і методи формування уваги у хворих до</p>	<p>Максимальну кількість балів можна отримати при демонстрації 3-х ігор по 4 бали за кожну гру.</p> <p>Бали нараховуються за виконання таких частин роботи:</p>	3*4=12

		звучного мовлення, специфіка роботи по відновленню розуміння значення слів, смислу фраз і текстів. Формування складової структури слів, зв'язного висловлювання, відновлення граматичного оформлення зв'язного висловлювання. Корекція логічного мислення шляхом використання різних методів розв'язування арифметичних задач, аналізу змісту текстів. Специфіка роботи над розвитком просторового праксису, поняттям числа, узагальнюючим значенням слів. Особливості корекції у них слухо-мовленнєвої пам'яті. Особливості корекції зорово-предметної, зорово-просторової пам'яті. Відновлення зорово-мовленнєвої пам'яті, відновлення механізму пригадування слів і образів. Особливості подолання порушень наочно-образного мислення. Файл з іграми прикріплюються на сторінку курсу Moodle.	1. Повнота відповіді – 1 б. 2. Самостійність – 1 б. 3. Демонстрація – 2 б.	
	Підбір джерела та доповідь за темою «Допоміжні технології в лікуванні афазії».	Підбір джерела (за бажанням – стаття, матеріали семінару, лекцій, майстеркласів) та доповідь на лабораторному занятті. Орієнтовні теми доповіді: мозочкові стимуляція, сенсомоторні корекція, кінезіотейпування, нетрадиційні методи корекції – музикотерапія, ароматерапія, анімалотерапія тощо)	Максимальну кількість балів можна отримати при доповіді – 2 б. Бали нараховуються за виконання таких частин роботи: 1. Повнота відповіді – 1 б. 2. Вказання джерела – 1 б.	2
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	7			20
Усього за змістові модулі контр. заходів	21			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання: тестування	<p>Питання для підготовки:</p> <p>Поняття про системний недорозвиток мовлення. Визначення загального недорозвитку мовлення, відмежування його від інших форм мовленнєвої патології. Етіологія ЗНМ. Онтогенез формування лексичної, граматичної сторін мовлення та зв'язного мовлення. Взаємозв'язок мови, мовлення та когнітивних операцій. Три рівні загального недорозвитку мовлення. Характеристика ЗНМ I рівня; Характеристика ЗНМ II рівня; Характеристика ЗНМ III рівня. Характеристика ЗНМ IV рівня. Диференційні ознаки рівнів ЗНМ. Організація та етапи діагностичного обстеження дітей із ЗНМ. Збір анамнестичних даних. Спостереження за дітьми із ЗНМ у процесі ігрової та навчальної діяльності. Обстеження немовленнєвої сфери дітей із ЗНМ. Обстеження мовлення дітей із ЗНМ. Зміст та методики обстеження лексичної сторони мовлення дітей. Зміст та методики обстеження граматичної сторони мовлення дітей. Обстеження зв'язного мовлення дітей із ЗНМ. Обстеження фонологічної сторони мовлення дітей із ЗНМ. Діагностичні критерії для визначення рівня ЗНМ. Формулювання висновку логопедичного обстеження. Комплектування груп для дітей з ЗНМ. Особливості організації корекційно-виховної роботи в групах для дітей з ЗНМ. Програма корекційного навчання з розвитку мовлення дітей із ЗНМ. Особливості логопедичної роботи при ЗНМ I, II та III рівня. Корекція лексичної сторони мовлення. Корекція граматичної сторони мовлення. Розвиток зв'язного мовлення. Підготовка дітей із ЗНМ до школи (попередження труднощів в оволодінні письмом та читанням, пропедевтика шкільної неспішності з предметів мовного циклу). Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗНМ шкільного віку. Причини виникнення афазії у людей. Характеристика локальних уражень різних відділів кори головного мозку. Клінічна симптоматика яка проявляється при ураженнях різних</p>	<p><i>Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів</i></p>	20

		<p>відділів мозку. Характеристика особливостей недорозвитку процесів і функцій пізнавальної і емоційно-вольової форми у хворих з еферентною- моторною, динамічною, аферентною моторною, акустико мнестичною, акустико-гностичною, агностичною і семантичною формам афазії. Зовнішні симптоми, що характеризують визначене у хворих порушення психічної сфери. Характеристика особливостей усного мовлення, письма, читання, поняття числа, лічби, обчислювальних операцій у хворих з еферентною- моторною, динамічною, аферентною моторною, акустико мнестичною, акустико-гностичною, агностичною і семантичною формам афазії. Типи труднощів при виконанні завдань, що вказують на визначене порушення. Прийоми і методи діагностики порушень психічної сфери у хворих з афазією. Критерії оцінки особливостей виконання ними завдань. Прийоми і методи діагностики порушень усного, писемного мовлення, поняття числа, рахунку, обчислювальних операцій у хворих з афазією. Критерії оцінки особливостей виконання ними завдань. Характеристика прийомів і методів корекції порушень кінетичного праксису у хворих з еферентною афазією. Формування складової структури слів, зв'язного висловлювання, відновлення граматичного оформлення зв'язного висловлювання. Корекція логічного мислення шляхом використання різних методів розв'язування арифметичних задач, аналізу змісту текстів. Характеристика прийомів і методів корекції порушень симультанного синтезу. Специфіка роботи над розвитком просторового праксису, поняттям числа, узагальнюючим значенням слів. Особливості корекції порушень граматичного боку мовлення при семантичній афазії, формування розуміння складних мовленнєвих конструкцій. Характеристика особливостей корекції розуміння мовлення у хворих з акустико-гностичною афазією: способи зняття логореї, прийоми і методи формування уваги у хворих до звучного мовлення, специфіка роботи по відновленню розуміння значення слів, смислу фраз і текстів. Особливості роботи по відновленню письма і читання. Характеристика особливостей корекції розуміння мовлення у хворих з акустико-мнестичною афазією: специфіка роботи по відновленню розуміння значення слів,</p>		
--	--	---	--	--

		смислу фраз і текстів. Особливості корекції у них слухо-мовленнєвої пам'яті. Особливості корекції зорово-предметної, зорово-просторової пам'яті. Відновлення зорово-мовленнєвої пам'яті, відновлення механізму пригадування слів і образів. Особливості подолання порушень наочно-образного мислення.		
	Практичне завдання	Творче завдання передбачає підбір логопедичної корекції відповідно ситуації – порушення лексичної, граматичної сторін та зв'язного мовлення при алалії, афазії. Ситуації пропонуються у білетах під час екзамену. Тривалість підготовки до відповіді 20 хв.	Максимальна кількість балів – 20, які нараховуються за виконання таких частин роботи: - визначення напрямків роботи – 5 б.; - правильне визначення мети та завдань діагностики – 5 б.; -логічність, послідовність викладення матеріалу – 3 б.; - наведення прикладів корекційних вправ корекційних – 7 б.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Логопедія. Підручник / За ред. М.К.Шеремет. Вид. 5-те, перероблене та доповнене. Київ : Слово, 2019. 672 с.
2. Хрестоматія з логопедії. Навчальний посібник / укл. Федоренко С.В., Марченко І.С. Київ : Видавництво «Книга-плюс», 2019. 496 с.

Додаткова:

1. Алан Е.Г. Емері М'язова дистрофія: факти. 2-е вид. / Пер. з англ. І.Лукашевич. Київ, 2001. 164 с.
2. Вороніна Т., Стеценко І., Мосієнко М. Логопедична робота у дитячому садку. Київ: Шкільний світ, 2011. 120 с.
3. Логопедія / за ред. проф. М.К. Шеремет. Київ : «Слово», 2015. 672 с.
4. Особливості психолого-педагогічний супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу / навчально-методичний посібник / авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, А.В. Міненко та ін.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. Київ: ІСП НАПН України, 2016. 148 с.
5. Реабілітація пацієнтів з захворюваннями нервової системи : навчально-методичний посібник для магістрів медицини IV курсу медичного факультету закладів вищої освіти III-IV рівня акредитації по спеціальності «Медицина» кваліфікації професійної «Лікар» / О. А. Козьолкін, І. В. Візір, М. В. Сікорська, О.В. Лапонов. Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. 183 с
6. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. / укл. В.В.Тищенко, Є.Ю.Линдіна. Київ. «Видавничий дім Дмитра Бураго», 2015. 308 с.
7. Тищенко В.В., Рібцун Ю.В. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 9 років: Поради батькам. Київ : «Літера», 2009. 128 с.
8. Damico J. S., Müller N., Ball M. J. (ed.). The handbook of language and speech disorders. West Sussex : Wiley-Blackwell, 2010. С. 317-336.
9. Paul R., Norbury C. F. Language disorders from infancy through adolescence. St. Louis (MO : Elsevier Health Sciences, 2012.
10. Shipley K. G., McAfee J. G. Assessment in speech-language pathology: A resource manual. Plural Publishing, 2019.

Інформаційні джерела:

1. Анатомія кінцевого мозку, функції кори.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=0_uBSSdYrrU
2. Апухтіна В. Особливості діагностики дітей при порушення сприймання мовлення на слух. The 2nd International scientific and practical conference “Science, innovations and education: problems and prospects” (September 15-17, 2021) Tokyo: CPN Publishing Group, 2021. С. 170-172. URL: [https://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-15-17-sentyabrya-2021-goda-tokio-yaropniya-arhiv/..](https://sci-conf.com.ua/ii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-science-innovations-and-education-problems-and-prospects-15-17-sentyabrya-2021-goda-tokio-yaropniya-arhiv/)
3. Відновлення мовлення у пацієнтів з наслідками ураження нервової системи. URL: <https://rehab.kyiv.ua/vidnovlennya-movlennya-u-patsiyentiv-z-naslidkami-urazhennya-nervovoyi-sistemi/>
4. Логопед +. URL : <http://innagidkih.ucoz.com/>
5. Освітні ресурси Інтернету. Логопедія. URL : <https://sites.google.com/site/osvitnires/nauka/psihologia-te-pedagogika/logopedia>
6. Про затвердження Порядку надання логопедичних послуг в системі освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2020/09/11/poryadok%20nadannya%20lohopelychnykh.doc>
7. Сибірякін Я.В. Проблема реабілітації осіб із сенсомоторною афазією внаслідок гострого порушення мозкового кровообігу. URL: <https://nupp.edu.ua/uploads/files/0/main/deps/faculty/humanities-faculty/kaf-fvszl/docs/materiali-iv-vunpk-frztrp-2018.pdf>

8. Царькова Т. М., Стахова Л. Л. Корекційна робота з дітьми із алалією в групах компенсуючого типу для дітей з порушеннями мовлення. URL: https://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/4342/1/ilovepdf_com-134-138.pdf
9. Тищенко В.В. Загальний недорозвиток мовлення: перспективи подальших досліджень. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=zn_pkr_sp_2013_23\(2\)_54](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=zn_pkr_sp_2013_23(2)_54)
10. Тищенко В.В. Методика формування ймовірного прогнозування в мовленнєвій діяльності дошкільників із ЗНМ // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова: Серія 19: Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 21. – 2012. С.266-271. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nchnpu_019_2012_21_70
11. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс / За ред. Є.Ф.Соботович. Київ: «Актуальна освіта», 2007. 120 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/8725/1/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80-%D0%A2%D1%80%D0%BE%D1%84%D0%B8%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>